

จากนกกะดาศสู่สันติสุข 3 จังหวัดภาคใต้

อภิญญา กงพัฒน¹

วันอาทิตย์ที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2547 หลายท่านคงจะได้เห็นเครื่องบินขนาดใหญ่โปรยนกกะดาศเต็มไปทั่วท้องฟ้า เป็นความงามที่สร้างความประทับใจและน่าบันทึกไว้ในความทรงจำ เพราะเราคงไม่มีโอกาสได้สัมผัสบ่อยครั้งนัก หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่ต้องจารึกไว้เป็นตำนานสำหรับประชาชนโดยเฉพาะใน 3 จังหวัดภาคใต้ แม้วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นจะยังไม่มีแนวโน้มว่าจะจบลงเมื่อใดก็ตาม

สภาพความเดือดร้อนซึ่งเกิดขึ้นกับประชาชนใน 3 จังหวัดภาคใต้เป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องรีบแก้ไข รัฐบาลในฐานะเป็นผู้ดูแลโดยตรงได้พยายามใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการแก้ปัญหาหลายรูปแบบ เช่น แนวนโยบายเพื่อปราบปรามผู้ก่อความไม่สงบ

ในพื้นที่คู่ขนาน การจัดโครงการต่างๆ เช่น การเสริมสร้างอาชีพ การพัฒนาด้านการศึกษา และโครงการเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นต้น ส่วนหน่วยงานองค์กรต่างๆ ได้เริ่มต้นด้วยการค้นหาวิธีการที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยไม่เคยทอดทิ้งกัน อาทิ กลุ่มศิลปิน นักร้อง ดารา นักแสดงหลายสาขาอาชีพ ร่วมกันจัดมหกรรมคอนเสิร์ต เด็กและเยาวชนรวมถึงผู้ป่วยในโรงพยาบาลจากส่วนกลางและภูมิภาค ได้ร่วมแรงร่วมใจกันพับนกกะดาศและรวบรวมจัดส่งให้ถึงพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งมีทั้งนกกะดาศขนาดใหญ่ กลาง เล็ก หวังเพียงเพื่อส่งไปถึงมือผู้รับอย่างทั่วถึง เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าว สะท้อนให้เห็นพลังใจ ความสามัคคี และความเป็นกัลยาณมิตรของคนในชาติได้เป็นอย่างดี

ภาพเยาวชนในหมู่บ้านกำลังเก็บนกกะดาศที่โปรยมาจากท้องฟ้า

¹ อาจารย์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการพัฒนากกระดาศผู้ 3 จังหวัดภาคใต้ เริ่มต้นขึ้นด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายซึ่งมีความคิดเดียวกันคือ การให้กำลังใจเพื่อนร่วมชาตินกกระดาศที่เก็บได้้อาจนำมาแลกของใช้หลายประเภท ผู้ที่เก็บนกกระดาศซึ่งเป็นของผู้นำประเทศได้จะมีอนาคตศึกษาเล่าเรียนจนถึงระดับสูง ส่วนผู้ว่างงานจะได้ประกอบอาชีพซึ่งช่วยลดปัญหาความยากจนได้ระดับหนึ่ง แต่ก็ยังมีคำถามตามมาว่าจะมีวิธีการจัดการนกกระดาศอีกจำนวนมากที่หลงเหลืออยู่ตามสถานที่ต่างๆ อย่างไร เพื่อมิให้กลายเป็นเศษขยะในอนาคต

ในเรื่องนี้ผู้เขียนมีคำตอบที่น่าสนใจเสนอท่านผู้อ่านถึงแนวทางในการนำนกกระดาศมาประดิษฐ์เป็นผลงานศิลปะในลักษณะต่างๆ ลองติดตามต่อไปครับ

แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากนกกระดาศ

การพัฒนากกระดาศเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์สนุก ไม่น่าเบื่อ สามารถทำได้ทุกเพศ ทุกวัย แต่หากเราจะลองมองในเชิงธุรกิจ กรณีที่มีการว่าจ้างหรือผลิตในเชิงปริมาณให้ได้นกกระดาศจำนวนมากหลายสิบล้านตัว ราคาค่าแรงของการพัฒนากกระดาศอย่างน้อยตัวละประมาณ 1 - 2 บาท ก็คงต้องใช้ระยะเวลารวมถึงงบประมาณมากมายมหาศาล แต่ด้วยน้ำใจของคนไทยทั่วประเทศทำให้สามารถรวบรวมนกกระดาศได้เกินเป้าหมาย นกกระดาศเหล่านี้จึงมีคุณค่าในฐานะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าคนไทยไม่เคยทอดทิ้งกัน

ผู้เขียนมีโอกาสสนทนากับบุคคลหลายฝ่ายซึ่งได้แสดงทรรศนะร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นของการแก้ปัญหานกกระดาศที่เหลืออยู่ ทั้งที่เป็นกิจกรรมเฉพาะหน้าและถาวรจึงขอเสนอแนวคิดการสร้างสรรคผลงานศิลปะจากนกกระดาศ ดังนี้

1. ทำเป็นของที่ระลึก เช่น การเคลือบนกกระดาศด้วยเรซิน เจาะรูเป็นพวงกุญแจหรือนำมาใส่เป็นส่วนประกอบภายในของโล่รางวัล โดยฝังนกกระดาศไว้ภายในตัวโล่ เพื่อแจกในวันสำคัญ เช่น วันแข่งขันกีฬาในระดับต่าง ๆ วันเด็กแห่งชาติ เป็นต้น หรือนำนกกระดาศมาจัดวางลงบนแผ่นกระดานเคลือบด้วยน้ำยาที่เป็นวัสดุใส

2. ทำเป็นของประดับตกแต่งโดยการติดกาวบนพื้นระนาบบนวัสดุรองรับทั้ง 2 และ 3 มิติ นำไปเข้ากรอบก็จะได้ผลงานศิลปะประดับฝาผนัง หรือนำนกกระดาศซึ่งมีขนาดแตกต่างกันและมีสีสันหลากหลายนำมาใส่ลงในขวดโหลปิดฝาผูกโบว์นำไปประดับบ้าน หรือนำไปมอบให้ผู้อื่นในวาระต่างๆ ทำโมบายประดับตกแต่งรอบบ้าน หอพัก ร้านอาหาร สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น โดยการนำนกกระดาศมาร้อยด้วยเชือกไนลอน หรือสายเอ็นเรียงกันเป็นแถวยาวผูกไว้ตามสถานที่ต่างๆ เมื่อปะทะกับลมก็จะเคลื่อนไหว ดูงดงาม

3. นกกระดาศที่มีสภาพไม่สมบูรณ์ สามารถนำไปแปรสภาพด้วยการรีไซเคิล (Recycle) เป็นเยื่อกระดาษแล้วนำไปประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับ โดยการนำเยื่อกระดาษมาอัดในแม่พิมพ์รูปต่างๆ เมื่อได้ชิ้นงานสำเร็จตั้งทิ้งไว้ให้แห้ง ทาสี อบความร้อน นำไปเคลือบด้วยวัสดุใส เพื่อความคงทนและป้องกันการเกิดเชื้อรา ส่วนหน่วยงานต่างๆ สามารถจัดให้มีการขายผลงานจากการแปรสภาพนกกระดาศเป็นผลงานศิลปะดังกล่าวและนำเงินมาสมทบทุนช่วยเหลือผู้เดือดร้อนใน 3 จังหวัดภาคใต้ เป็นต้น

4. แร้งบันดาลใจจากนกกระดาศอาจนำมาสร้างเป็นตำนานและวรรณกรรม เพื่อเป็นอนุสรณ์สำหรับชาวไทยทั่วประเทศโดยเฉพาะประชาชนใน 3 จังหวัดภาคใต้ กล่าวคือหลายท่านสามารถนำข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมาแต่งเป็นเรื่องสั้น บทกวี

นิทานรวมเล่ม หรือแม้กระทั่งนกกระดาดตัวโตที่มีข้อความปรากฏอยู่อาจนำมาคลี่เป็นแผ่นรวบรวมเป็นเล่ม หรือจัดทำเป็นสูจิบัตร นำไปจัดนิทรรศการให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสได้อ่านข้อความแสดงความห่วงใยของคนไทยทั้งประเทศได้อ่าน

5. สร้างสวนสันติสุข เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานแสดงถึงพลังใจของคนไทยทั้งชาติอันเป็นประโยชน์ทางตรง ส่วนทางอ้อมคือเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจภายใน 3 จังหวัดภาคใต้ หากมีการบริหารจัดการที่ดี โดยเลือกที่ตั้งที่มีภูมิทัศน์อันสวยงาม ประชาชนก็จะมีโอกาสชมทัศนียภาพไปพร้อมกับได้รับความรู้ความเข้าใจถึงที่มาของนกกระดาด และสาระสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดภาคใต้

6. การจัดโครงการด้านศิลปะโดยเชิญศิลปินพื้นบ้านหรือผู้สร้างงานศิลปะในชุมชนมาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะจากนกกระดาด แล้วนำผลงานไปจัดแสดงทั้งในและ

ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ซึ่งถือเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดภาคใต้อีกทางหนึ่ง ส่วนการนำผลงานศิลปะจากนกกระดาดมาประมวลแล้วนำเงินมาสมทบช่วยเหลือผู้เดือดร้อนจากเหตุการณ์ความไม่สงบก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจ

การพับนกกระดาดซึ่งเกิดจากความเพียรพยายาม ความตั้งใจ ความเสียสละ และอุทิศเวลา โดยมีได้หวังผลตอบแทนสะท้อนถึงความรัก ความสามัคคีของประชาชนในชาติได้เป็นอย่างดี ผู้ที่เก็บนกกระดาด หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบนกกระดาดอีกจำนวนหนึ่งมาจากส่วนกลางสามารถนำแนวคิดที่เสนอข้างต้นไปถ่ายทอดและดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจากนกกระดาดได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ นกกระดาดซึ่งเป็นสื่อสันติภาพมีความหมายและมีคุณค่ายิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยมิให้เรื่องราวของนกกระดาดลบลือนไปจากจิตใจคนไทย

ภาพผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันของ นายมธัมหมัดไตรอยี แวกือจิ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี